

Sosialpolitikk i velferdsstaten

Fra fattigkassa til folketrygden i Norge

Når folk i gamle dager var fattige, så het det at enten var det skjebnens tilskikkelse eller så var det sjølforskyldt fordi folk var dovre eller arbeidskye. Det hette æg enhver var sin egen lykkes smed og de som ikke kunne smi seg ut av den økonomiske elendigheten, ja, de fikk ha det så godt!

Det var alltid noen velmenende mennesker som syntes synd på de fattige og som hjalp i nøden. Noen hadde også følelsen av at nådels skap forpliktede og de ytet for skyld en skilling til de fattige av mange andre grunner enn at det akkurat kom av deres gode hjertelag. Senere fikk vi legater, stiftelser, foreninger og de enkeltes gaver og klæspakker til jul. Ingen vil bestride at det kunne være en god hjelp og framdeles kan være det. — Men med tida var det soleklart at privat filantropisk hjelp ikke kunne dekke de krav som samfunnet stigende grad stilte til den enkelte. Samfunnsforholdene var ofte en vesentlig årsak til nød og elendighet. Man burde hjelpe hverandre i fellesskap. Så ble det opprettet hjelpekasser for de eldre, heimer for de gamle, sjuke og hjelpeløse. Vår litteratur har mange eksempler på hvor nedverdiggende og ytmkende våre gamle ble behandlet av folk som ikke var kvalifiserte til å ta hånd om dem. Det var tidas takk for et løgt livs kom de første sosiale lover i stand slit og strev.

Først omkring århundredeskiftet Her bør nevnes venstremannen Johan Castbergs innsats. Han har fått sitt navn knyttet til en rekke lover om barn og barnarbeide. Nevnes bør også at vi fikk en ulykkestrygd for industriarbeidere allerede i 1894. Senere begynte vi å få mange trygder hvor av vel brorparten en gjennomført siden Njårdsvold arbeiderregjering som tråtte til den 20. mars 1935. Men det var alltid de som mente at trygdene hjalp til å sy puter under armene på folk. Den senere tids erfaring har vist at det har gått overraskende godt. Misbruksprosenten er minimal.

Men det koster penger, mange penger. Sosialministerens budgett er nå på over 3 milliarder kroner. De rike er ikke lenger så rike at de kan betale allt og de fattige er ikke lenger så fattige at de ikke kan betale noe. De senere år har vist en gledelig inntektsudjæmning. Fra barmhjertighet og takksamhet er vi nå kommet fram til forpliktelser og rettigheter. Ingen nordmann skal fryse eller lide nød.

FRAM TIL »FOLKETRYGDEN«

Allerede ved nyttårsskiftet 1961 kunne regjeringen Gerhardsen med tilfredshet slå fast at de sidste trygdene i Folketrygdens byggverk sto foran sin virkelighetsgjørelse. Folketrygden var ikke lenger noen drøm. Den omfattende loven om uføre og attføringshjelpen sto foran sin realisering. Over 150.000 kunne se framtid i møte med tilfitt og forventning.

Det som nå står igjen er loven om sosial omsorg hvilket skal omfatte de samfunnsborgere som har vanskelig for å anpasse seg arbeidslivet på grunn av alkohol- og narkotikabruk eller har kriminelle tilbøyeligheter og som derfor har vanskelig for å komme under invaditetstrygdenes område.

ARBEIDERREGJERINGENS AKTIVE SOSIALE LINJE

fikk som før nevnt sin begynnelse i mars 1936 under Johan Ny-

gårdsvold ledelse. De ble slutt på den stillhet som rådde i Sosial- og Kultuiministerierne. Skortinget fikk mange viktige saker å gjennomføre. Når vi ser bort i fra de nevnte sosiale saker under de borgerlige regjeringene så har de øvrige blitt satt ut i livet under arbeiderpartiets regjeringstid.

SIUKETRYGDEN

kom egentlig til allerede i 1911, men har senere vært gjenstand for mange forandringer. Det viktigste for norske statsborgere er vel at den er gjort obligatorisk for alle. Her i er også iberegnet de nordiske borgere som kommer inn under den godkjente sosialkonvensjonen. Loven regner opp alle de fordelere som den trygdene får.

Etter overenskomst med den norske faglige landsorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen får over en kvart million arbeidstakere en tilleggssikring.

FOLKEPENSJONEN ELLER »ALDERSTRYGDEN«

som den heter i Norge tråtte i kraft den 1. juni 1937 og har gjennomgått mange endringer både når det gjelder godene og størrelsen. I år stiger den til 4200 kroner for enkeltpensjonister og til 6000 for ektepar. Hertil kommer jo visse reguleringer av forskjellige slag.

Den såkalte behovsprøving ble opphevet den 1. januar 1959. I 1937 hadde omlag 120000 alderstrygd. I dag nærmer tallet seg 300.000. Det bevilges en rekke tillegg som penger til brensel, fri sjukekasse, visse medisiner, halv reise på jernbanene og visse rutebiler og båter (Honnor billetten) og biobilletter. Det siste ytes av en del kommuner. Videre hjelpes det med husleietillegg m.m. De totale utgiftene til alderstrygd er steget til vel 800 millioner kroner.

ARBEIDSLØSHEDSTRYGDEN AV 1939

er også obligatorisk for alle arbeidstakere under 70 år. Trygden garanterer dagspenger for ledighet inntil 20 uker etter at man har hatt fiast arbeide i minst fire år. Når det gjelder omplassering i annet arbeide gis det flytnings- og reisehjelp, bidrag til ny yrkesutdannelse eller bedre utdannelse i ens fag. Det er satset meget på kurser for sesongledige og yrkes-skoler med lengere varighet hvor en gift familieforsørger får lønn i skoletida. Den fulle sysselsetninga i Norge de senere åra har ført med seg at Arbeidsløshetsstrygda har mektige kapitalspareiser til sin disposisjon. Man regner med at over 900.000 nordmenn i dag er trygget mod arbeidsløshet. Utbetalingene av stonad er vekslende, men man regner med at omlag 100 millioner brukes i året.

Industriarbeiderne, sjømennene, fiskerne og de militære har jo gjennom en årrekke hatt sine ulykkesforsikringer. Det dreier seg om ca. 700.000 personer og over 250 millioner kroner.

BARNETRYGDEN

innførtes etter krigen 1946. Trygden omfatter over en halv million

barn fordelt på omlag 320.000 familier. I over et år har no staten overtatt finansieringen av denne og dette koster da bortimot 260 millioner kroner i året.

Omtrent den samme sum koster en sosialreform av stor betydning, nemlig utgiftene til de uføre og til attføringshjelpen som omfatter langt over 100.000 personer. Under dette tiltak kommer også de blinde og vanføre til å sortere. Dette mektige tiltak omfatter omskolering og hjelp som skal være hjelp til selhjelp.

MED LOVEN OM SOSIAL OMSORG

skal siste hånd på folketrygden legges. Det er verdt å nevne den hjelp som ytes fra statens og kommunenes side til mor og barn hvor det i mange fall er behov for hjelp fra det offentlige side.

Norges hjelp til krigens ofre omfatter krigspensjonering for invalider og etterlatte omfatter vel 7000 personer og koster 50 millioner kroner pr. år.

Videre er det gitt spesielle pensjoner for sjømenn, fiskere og skogsarbeidere som utgjør vel 100 millioner kroner.

NORGE ER BLITT EN VELFERDSTAT

Det er skjedd gjennom en stadig omformningsprosess i sosialistisk retning.

isk retning. Arbeiderpartiet som har båret regjeringsansvaret i over 28 år (bortsett fra episoden siste sommer) tar sikte på å gi den norske folket en trygg og sikker framtid. Her er det ikke gitt halve løfter, men fulgt en bevist linje for å oppfylle de krav og den målsetting som er gitt for å gjennomføre partiets program.

Det sosiale velferdsprogram må naturligvis følge takten i utbygginga av landets næringsliv. Her kommer også den kulturelle sektoren inn. Hele det norske arbeiderpartets politikk går ut på å eliminere det som enno er skakt og skjevt i samfunnet vårt. Derfor er det viktig å omtale et så viktig område som boligbyggingen. Det skal vi da komme tilbake til i en særlig og påfølgende artikkel.

Fridtjof Diesen.

12000 FØROYINGAR

lesa. SOSIALIN tvaer reisir um vikuna — eisini tær ódýru lýsingarnar. Ein lýsing i SOSIALINUM loysir seg. Veruleikan um føroyskan politikk i lotun fært tú best i SOSIALINUM.

Keyðið SOSIALIN!
Haldið SOSIALIN!
Lesið SOSIALIN!

— 2802 —

SNAR-vaskað

centrifugerað og turkað

SNAR-vask

Bøgøta 14

Hin nýggja tíðin tað unga liðið

Føroyskað eftir Viggo Stuckenberg

Lag: Ja, vi elsker —

Saltrám seig hon yvir landið havsins slavná ond, skola vrak á solum sandi, vrak so sár og vond, vrak av sterkum stolum dreyum, vrak av tankans tross, skirnað á teim stríðu streymum, strandað her hjá oss, skirnað á teim stríðu streymum, strandað her i dim hjá oss.

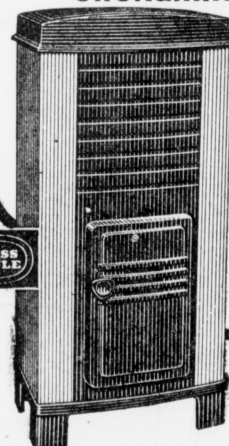
Tokutám og dysjakógvar dusaðu i blund, fjáðu for oss stríðsins sjógvar, stríðsins megnarstund. Skulu vit i rói reka, til vit verða vrak? Nei, nú brot á báru vekja oss við stríðsins brak, nei nú brot á báru vekja oss við stríðsins brús og brak.

Túsund krøv hjá oss at krevja, túsund slog at slá. Túsund hov hjá oss at hevja, mál, vit megu ná. Dyggir oss úr durvi bróta dunar fjøllum á. Livsins lotið nýtir njóta arbeidsherar tá, livsins lotið nýtir njóta ungu arbeidsherar tá.

Herar, sum svá stímir slóða fyri nýggja tíð. Herar, sum svá birgir bjóða heim svá heil og blið. Meinn, ið laða landi vardoar, visa viljans stál leggja niður gyrd og garðar, visa megnar mál, leggja niður gyrd og garðar, visa veg og megnar mál.

PÆTUR

Stabil og billig varme HESS-O-DAN olieamin 1262

Smukt emaljeret i to farver, der vil passe i enhver stue. Gennem en rude af ildfast glas kan man glæde sig over den flammende ild. Petroleum eller den billige gasolie kan bruges efter behag. Forbrændingen er perfekt, og kaminen er velegnet, hvor træforholdene ikke er særlig gode.

Pf. VALDEMAR LÜTZEN

Tórshavn — Tlf. 1020